

# **Badische Landesbibliothek Karlsruhe**

**Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe**

**Seraphici profundissimiq[ue] doctoris ordinis fratru[m]  
mino[rum] diui Bonaue[n]ture cardinalis [et] sancto[rum]  
cathalogo ascripti op[us] no[n] minus subtilissimu[m]  
q[uam] speculatiuu[m] sup[er] ...**

Index alphabeticus siue repertorium Joha[n]nis beckenhaub moguntini in  
scripta diui bonaenture super quattuor libris sententiarum

**Johannes Bonaventura <Kardinal, Heiliger>**

**[Nürnberg], [1515]**

Sequuntur varij articuli erronei omnium pene facultatum in anglia et  
parisiis [...] condemnati cum revocationibus eorundem

[urn:nbn:de:bsz:31-332951](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-332951)

## Prefacio in errores.

### Sequuntur varij articuli

erronci omnium pene facultatuz in anglia r parisijs studiose  
r autoritative condemnati cum reuocationibus eorundem.



### Liueris ptes

**L**itteras inspecturis. Stephanus pmissio  
sione diuina parisiensis ecclesie minister id  
dignus. Salutē in filio virginis gloriose  
Magnaz r psonaz grauiū crebra zeloz  
fidei accensū infinuauit relatio q̄ nōnūl  
li parisijs studentes i artibus p̄p̄e facul  
tatis limites trāscēdētes quosdā manifestos r execrabiles er  
rores. imo potē vāntates r insanias in rotulo seu cedulis bis  
annetis p̄tētos quasi dubitabiles in scolis tractare r dispu  
tare p̄sumunt. nō attendentes illud Reg. Qui sapienter loq̄  
ntif. magnopē metuat ne eius eloquio audientū vitas p̄fū  
das. p̄sertim cū errores p̄dictos gentiliū scripturis mun. ūt.  
quos p̄pudor ad suā imperitiā asserunt: sic cogētes vt eis nō  
scian r̄ndere. Ne autē q̄ sic inuunt asserere videant. r̄ndēs ita  
palliāt q̄dum putāt vitare scillā incidūt in carbidim. Dicūt  
enī ea esse nota r vera s̄m p̄biam: s̄ nō s̄m fides catholice q̄si  
sint due veritates p̄traire. r quasi p̄ veritatē sacre scripture sic  
veritas in dictis gentiliū dānator. de quibus scriptū est. Per  
dam sapientiā sapientiū: q̄ vera sapia p̄det falsam sapiam. Uti  
nā tales attenderēt dictū sapientis seu p̄filiū dicētis. Si tibi  
est intellectus. r̄ndē primo tuo: sināū t̄ sit manus tua sup os tuū  
ne capiaris i v̄bo indisciplinato r p̄fundario. Ne igit incauta  
locutio trabat simplices in erroz. nos tā doctoꝝ sacre t̄colo  
gie q̄ alioꝝ cōicato p̄filiū districte talia fieri r p̄filiū p̄bitem?  
r ea totali p̄dēnamus. exēdicantes oēs illos q̄ dictos errores  
dogmatifauerūt: vel aliq̄ de eisdē dogmatifare aut defende  
re seu sustinere p̄sumperūt q̄ noq̄ū. r audientes eoz nisi isra  
septē dies nobis vel cancellario parisiēsi duxerint reuelandū  
nihilomin⁹ p̄cessuri ad penas p̄ eos p̄ q̄litate epe put ius dis  
ctauerit intelligēdas. Librū etiā d amore s̄ued deo amoris. q̄ in  
cipit. Logit me mltū r. r sic terminat. Laue igit galtere amo  
ris exercē mādata r. r Itē ē libru geomātie q̄ sic incipit. Esti  
mauerunt indi r. r sic terminat. Rōcinare igit sup̄ r r sic in  
uentes r. r Itē libroz rotulos r q̄ternos nigromāticos aut  
p̄tinetes exp̄mēta sortilegoꝝ. inuocatiōes demonū seu p̄iura  
tiones i periculū aiay: seu in quib⁹ de talib⁹ r silib⁹ fidei outbo  
dore r bonis morib⁹ aut opib⁹ euidēter aduerfantib⁹ tractat  
p̄ eandē sniam nostrā p̄dēnam⁹. r oēs q̄ dictos rotulos. libros  
r q̄ternos dogmatifauerint r audierint. nisi infra. vij. dies nob  
vel cancellario parisiēsi reuelauerint. eo mō q̄ sup̄ est exp̄sum  
In his scriptis sniam exēdicatiōis ferētes: ad alias penas p̄  
ut grauitas culpe exegerit nihilomin⁹ p̄cessuri. Datū āno dñi  
M. ccc. lxxvij. de dñcia q̄ cātaf letare d̄erlm i ecclesia parisiēsi.

Collectio error in anglia r parisijs p̄dēnator qui sic p̄ ca pitula distinguunt. Et primo de erroribus p̄dēnatis i anglia.	
De erroribus in grammatica	Lapm. i.
De erroribus in logica	ij.
De erroribus in naturali p̄bia	ij.
De erroribus parisijs condemnatis a domino Busslermo epi scopo parisiēsi.	liij.
De erroribus quos cōdēnauit Stephanus eps parisiensis v.	
De erroribus quos idem dominus condemnauit alia vice. vbi primo ponuntur errores de deo	vj.
Errores de intelligentia vel angelo	vij.
Errores de anima vel intellectu	vij.
Errores de voluntate siue libero arbitrio	ix.
Errores de toto coniuncto siue de homine. idest de composito naturaliter perfecto	x.
Errores de mundo r mundi eternitate	xi.
Errores de celo r stellis	xij.
Errores de natura generabilium r corruptibilium	xij.
Errores de necessitate euentus rerum	xliij.
Errores de accidente	xv.
Errores de scientia r p̄bilosofia	xvi.
Errores de sacra scriptura	xvij.
Errores de fide r sacramentis	xvij.

Errores de rapru	xix.
Errores de vitijs r virtutibus	xx.
Errores de resurrectione	xxij.
Errores de felicitate siue beatitudine	xxij.
Errores condemnati parisijs in facultate artium	xxij.
Errores iohannis guyon ordinis fratrum minor	xxij.
Errores iohannis de mercuria ordinis cisterciēsi.	xxv.
Errores magistri Nicolai de vitricuria	xxvj.
Item quidam articuli damnati ab episcopo parisiēsi r magi stris t̄bologie. Anno dñi. M. ccc. xl.	xxvij.
Lopia cedule reuocatiōis quozū dā articuloꝝ fratris Diony. sij soulebar ordinis fratrum minorum facte per eundem p̄i rifijs in curia romana	xxvij.
Reuocatio magistri Iohannis de caloze	xxix.
Reuocatio Ludouici facta Anno dñi. M. ccc. lxxij.	xxx.
Reuocatio Guidonis fratris ordinis beremitarum sancti Au gustini.	xxxi.
Reuocatio symonis facta Anno dñi. M. ccc. lxxij.	xxxi.
Articuli in quibus magister sniaz cōiter non tenet	xxxiij.
Determinatio quidam parisijs facta per aliam facultatem t̄bologicam Anno dñi. M. ccc. lxxij. super quibusdam super stitionibus nouiter exortis	xxxiij.
Excerpta principalū articuloꝝ tractatus cuiusdā p̄ errores fratris Iohannis de montefono ordinis p̄dicatoꝝ i quo p̄tinet tur etiā r̄rozes p̄ immaculatā virginis marie p̄ceptōes xxx.	
Iti sunt errores cōdēnati a fratre Roberto kylnarddi archiepo cantuariēsi de consensu oim magistrōꝝ tā regens tium q̄ non regentium apud oroniam die Iouis. xx. ante se stū sancti Lūberti in quadragesima. Anno dñi. M. ccc. lxxvj.	
Errores in grammatica	Lap. i.
Ego currit. tu currit. currit r curro. eque sunt p̄fecte r cōgrue Itē curres est ego. Itē eque sunt cōgrue. Sortis legere. sort egere. sicut sortē legere. Itē q̄ verbū manēs v̄bū p̄t̄ priuari omnibus suis accidentibus. Item q̄ nullum nomen est tertie persone.	
Errores in Logica	Lap. ij.
Contraria possunt simul esse vera in aliq̄ uā materia.	
Item q̄ syllogismus peccans in materia nō est syllogismus.	
Itē q̄ nō est suppositio in p̄positiōe magis p̄ supposito q̄ p̄o significato. Et ideo ides est d̄icere. Lutuslibet bois a finus currit. r a fin⁹ cufuslibet bois currit. Itē q̄ bois a fin⁹ currit.	
Itē q̄ aial est ois homo. Itē q̄ signum non distribuit subiectum in cōparatiōe ad predicatū. Itē q̄ veritas cū necessitate tm̄ est cū constantia subiecti. Itē q̄ non est pos sibile demonstratiōe sine r e b⁹ ex̄tib⁹. Itē q̄ ois p̄positi tio de futuro vera est necessaria. Itē q̄ terminus cū v̄bo de p̄tī distribuit p̄ oib⁹ differentijs r̄p̄oz. Itē q̄ ex negati uis de predicato finito sequitur affirmatiua de predicato ino finito sine constantia subiecti.	
Errores in naturali p̄bia	Lap. iij.
Quotquot sunt composita. tot sunt omnino principia prima.	
Item q̄ forma non corrumpit in pure nihil. Itē q̄ nulla potentia actiua est in materia. Itē q̄ p̄uatio est pure nihil rest in corporibus supercelestibus sicut in his inferioribus.	
Itē q̄ conuersiua est generatio animalium sicut elementoz	
Itē q̄ vegetatiua. sensitiua. r intellectiua sunt simul t̄pe in embione. Itē q̄ intellectiua introducta corpori corrumpit vegetatiua r sensitiua. Itē q̄ substantia p̄ma nō est cōposi ta neq̄ simplex. vel vegetatiua substantia p̄ma simplex nō est cōposita neq̄ simplex. Itē q̄ t̄ps nō est in p̄dicamento quā titatis. Itē q̄ nō est inuentum ab Aristotele q̄ intellectiua manet post separatiōē. Itē q̄ n̄ incōpletū sit cōpletum eē nō d̄iuer sificat essentiam. Itē q̄ vegetatiua. sensitiua r intellecti ua sunt vna forma simplex. Itē q̄ corpus viuū est equiuo ce corpus r corpus mortuū s̄m quid corpus. Itē q̄ materia r forma non distinguunt p̄ essentia. Itē q̄ cā prima est ordi nabilis in ḡne. tm̄ est extra genus. Itē q̄ q̄ intellectiua vnif̄ materie p̄ime ita q̄ corrumpit illud q̄ processit vsq̄ ad materia p̄imā. Qui sustinet. docet. defendit ex intentiōe ali quod istoz p̄d̄icetoz. si sit magister ab officio magisterij depo natur ex cōmuni consilio. si sit baccalaris non promoueat ad magisterium. sed ab vniuersitate exp̄liatur.	

**C**isti sunt errores detestabiles contra catholicam veritates reperti in quibusdam scriptis. Quos quicquid dogmatizauerit vel defenderit a venerabili patre Bullbermo parisiensi episcopo conuocato concilio omnium magistrorum tunc Parisius degentium in cunctis anathematibus est innodatus. Et ideo eos cauere debent omnes presbiteros fidei catholice. **Primum** est diuina essentia in se. nec ab angelo. nec ab homine videat vel videbit. Contra quod firmiter credendum est. quod in sua essentia vel substantia vel natura uidebit ab omnibus glorificationis. **Secundus** error est. quod licet diuina essentia eadem sit in patre et filio et spiritu sancto. tamen ut hec essentia est ratione formemina est in patre et filio. licet non una in spiritu sancto et in deo. et tamen forma idem est quod diuina essentia. Contra quod firmiter credendum est. quod una est essentia substantialis vel natura in patre filio et spiritu sancto. et eadem essentia in ratione forme. **Tertius** est quod spiritus sanctus prout est amor et non nerus non peccat a filio. sed tamen a patre. Contra quod asserendum est. quod spiritus sanctus prout est amor et nerus peccat ab utroque. **Quartus** est quod multe veritates fuerunt ab eterno que non sunt ipse deus. Contra quod asserendum est. **Quintus** est primum uicium vel principium et creatio passio non sunt creator vel creatura. Contra quod credendum est quod principium est creator et creatio passio est creatura. **Sextus** quod angelus malus in primo instanti sue creationis fuit malus. et nunquam fuit non malus. Contra quod tenendum est quod aliquando fuit bonus. **Septimus** est quod nec aie glorificatione nec corpora gloriosa uel glorificata erunt in celo empyreo cum angelis: sed in celo aqueo uel cristallino. quod est super firmamentum quod etiam dicitur presumit de beata uirgine. Contra quod credendum est quod idem est locus sanctorum angelorum et beatorum animarum scilicet celum empyreum et quod idem erit corporum glorificationis beatorum humanorum. et filii idem est locus spiritualis beatorum et sanctorum angelorum. **Octauus** quod angelus in eodem instanti potest esse in diuersis locis. et est ubique si uelit esse ubique. Contra quod credendum est. **Nonus** est quod habet meliora naturalia de necessitate habebit maiorem gratiam et gloriam. Contra quod asserendum est. **Decimus** quod dyabolus nunquam habuit unde posset stare. nec etiam Adam in statu innocentie. Contra quod dicendum est quod dyabolus et Adam habuerunt unde posset stare. licet non unde posset proficere.

Assertiones opposite erroribus.

**F**irmiter credendum est et nullatenus dubitandum quod deus in sua substantia essentia vel natura uidebitur ab angelis sanctis et animabus glorificationis. **Item** quod una est essentia substantialis vel natura in patre et filio et spiritu sancto et eadem essentia in ratione forme in patre et filio et spiritu sancto. **Item** quod spiritus sanctus prout est sanctus et amor peccat ab utroque scilicet patre et filio. **Item** quod una sola ueritas fuit ab eterno que est deus. et quod nulla ueritas fuit ab eterno que non sit illa ueritas. **Item** quod primum uicium et creatio passio est creatura. **Item** quod malus angelus aliquando fuit bonus et non malus. et post peccatum. factus est malus. **Item** quod idem est locus corporum sanctorum angelorum et beatorum animarum. et idem erit corporum humanorum glorificationis. et filii idem est locus spiritualis sanctorum angelorum et hominum bonorum. **Item** quod angelus est in loco per distinctiones ita quod si est hic. non est ibi in eodem instanti impossibile est enim eum in eodem instanti esse ubique cum hoc sit proprium dei. **Item** quod si quod ordinatum est et predestinatum a deo dabitur gratia et gloria. **Item** quod malus angelus et Adam habuerunt unde posset stare. et si non posset unde proficere. **Item** eodem anno dominica qua cantabatur Letare hierusalem. **Item** Bullbermus postmodum constantiensis episcopus in sermone beati Iohannis baptiste in domo minorum Parisius predicauit quod liberum arbitrium habet potentiam naturalem ad recipiendum gratiam non esse eternam aliquo modo quod falsum est quod nolens non recipit eam. **Item** quod quidam natus nunquam fuit in gratia sed semper bysmael aut iudas fuit et nunquam Iohannes quod est contra fidem. Baptismi enim habent gratiam. De qua reprehensus publice in consequenti die apostolorum petri et pauli publice retractauit.

Patet et gratia omnibus asserentibus banc ueritatem. Data fuit hec sententia Parisius. Anno domini. M. ccl. In octaua Epiph.

Cisti sunt errores condemnati et excommunicati cum omni

bus qui eos scienter docuerint vel asseruerint a domino Stephano Parisiensi episcopo. Anno domini. M. ccl. die mercurij ante festum beati Nicolai byemalis. **Primus** articulus est quod intellectus omnium hominum est unus et idem numero. **Secundus** est quod illa est falsitas uel impropria bene intelligit. **Tertius** est quod uoluntas uolens ex necessitate uult et eligit. **Quartus** est quod omnia que in inferioribus aguntur subsunt necessitati corporum celestium. **Quintus** quod mundus est eternus. **Sextus** quod nunquam fuit primus homo. **Septimus** quod anima que est forma hominis fit: quod homo corruptus corrupto corpore. **Octauus** quod anima separata post mortem non patitur ab igne corporeo. **Nonus** quod liberum arbitrium est potentia passiva. non actiua. et quod necessitate mouet ab appetibili. **Decimus** quod deus non cognoscit singula. **Undecimus** quod deus non cognoscit aliud a se. **Duodecimus** quod humani actus non reguntur uisibilem diuina. **Tredecimus** quod deus non potest dare immortalitatem uel incorruptibilitatem rei corruptibili uel mortali.

**C**isti articuli qui sequuntur condemnati sunt a domino Stephano Parisiensi episcopo de consilio magistrorum theologie Anno domini. M. ccl. die dominica qua cantatur Letare hierusalem in ecclesia Parisiensi. Ubi excothauit in scriptis omnes illos qui eos docuerint uel defenderint. Et primo ordinatur illi qui sunt de deo. **Primum** quod deus non est trinus et unus. quoniam trinitas non stat cum summa simplicitate. Ubi enim est pluralitas realis. ibi necessario est additio et compositio exemplum de acervo lapidum. **Item** quod deus non potest generare sibi simile quod enim generat ab aliquo habet principium aliquod a quo dependet. Et quod in deo generare non est signum perfectionis. **Item** quod deus non cognoscit alia a se. **Item** quod deus non potest dare perpetuitatem rei transmutabili uel corruptibili. ut est corpus humanum. **Item** quod deus siue prima causa non posset producere effectum sibi equalem nisi temperaret suam potentiam. **Item** quod deus non posset facere plures animas in numero. **Item** quod deus nunquam plus creauit intelligentiam quam modo creauit. **Item** quod deus est infinite uirtutis in duratione non in actione. Talis enim infinitas non est nisi in corpore finito si esset. Et quod prima causa non posset plures mundos facere. **Item** quod sine agere preloret patre et sole a deo non posset fieri homo. **Item** quod deum in hac uita mortali possumus intelligere per essentiam. **Item** quod deus non potuit fecisse primam materiam nisi mediante corpore celesti. **Item** quod a uoluntate antiqua non potest nouum peccare absque transmutatione precedente. **Item** quod causa prima non habet cognitionem aut scientiam futurorum contingentium. Primo quia futura contingentia non sunt entia. Secundo quia futura contingentia sunt particularia. De autem cognoscit uirtute intellectiua que non potest cognoscere particularia. **Item** si non esset sensus forte intellectus non distingueret iter fortem et platonem sed distingueret inter boiem et asinum. Tertio propter ordinem cause ad causam preterita et diuina est necessaria causa preterita. Quarta ratio est ordo scientie ad factum. Quis enim scientia non sit causa facti. ex quo tamen scilicet determinat ad alteram partem distinctionis. et hoc multo magis in scientia diuina quam in scientia nostra. **Item** quod primum principium non potest esse sine diuersorum factorum hic inferius nisi mediante alijs causis eo quod nullum transmutans diuersimode transmutat non transmutatum. **Item** quod ab uno primo agente non potest esse multitudo effectuum. **Item** quod primum principium non est causa propria eternorum nisi metaphorice. id est quia conseruat ea. quod nisi esset. ea non essent. **Item** quod sicut ex materia non potest aliquid fieri ex agente. ita nec ex agente potest aliquid fieri sine materia. Et quod deus non est causa efficiens. nisi respectu eius quod habet esse in potentia materie. **Item** quod entia declinant ab ordine cause prime in se considerate. licet non in ordine ad reliquas causas agentes in uniuerso. hoc est error. quia essentialior et inseparabilior est ordo entium ad causam primam. quam ad causas inferiores. **Item** quod deus non potest esse causa noui facti. nec potest. aliquid de nouo producere. **Item** quod deus non potest mouere celum motu recto. Et est ratio. quia tunc relinqueret vacuum. **Item** deus non potest irregulariter. id est alio modo quam mouet mouere aliquid. quia in eo non est diuersitas uoluntatis. **Item** quod deus est eternus in agendo et mouendo sicut in essendo. alioquin ab alio deo terminaret quod esset prius illo. **Item** illud quod de se determinat

natur vt deus, aut semper agit aut nūq̄. Et q̄ multa sunt eter-  
na. **¶** Item q̄ deū necesse est facere qc̄qd̄ imediate sit ab ip̄o.  
Error, siue intelligat̄ de necessitate coactionis, q̄ tollit liber-  
tate arbitrii: siue de necessitate immutabilitatis: q̄ ponit possi-  
bilitate aliter faciendi. **¶** Item q̄ primū p̄ncipiū non p̄t im-  
mediate p̄ducere generabilia q̄ sunt effectus noui. Effectus au-  
tem nouus exigit causam immediatā que potest aliter se h̄re.  
**¶** Item q̄ primū p̄ncipiū non potest aliud a se p̄ducere: quia  
omnis differentia que est inter agens et factum est per naturā.  
**¶** Item q̄ deus non potest imediate cognoscere cōtingentia ni-  
si per aliam causam particularē et proximam. **¶** Item q̄ si oēs  
causae fuerint aliquando in quiete, necesse est deum ponere  
mobile. **¶** Item q̄ deus est prima et necessaria causa prime intel-  
ligentiae, qua postea ponitur effectus, et sunt simul duratione.  
**¶** Item q̄ deus nō est necessaria causa motus corporū superiorū  
et cōiunctiois et diuisionis p̄tingentis in stellis. **¶** Item q̄ ad  
hoc q̄ effectus omnes sint necessarij respectu cause prime non  
sufficit q̄ ipsa causa p̄ma sit impedibilis, sed exigit q̄ cause mes-  
dic nō sint impedibiles. Error, q̄ tunc deus non posset facere al-  
quem effectū nouum sine causis posteriorib⁹. **¶** Item q̄ de⁹ pos-  
sit agere p̄ta, hoc est mediāte corpore celesti quod est diuersus  
in vbi. **¶** Item q̄ deus est infinitus virtute, non quia faciat aliqd̄  
de nibi. o. sed q̄ cōmunicat motum infinitū. **¶** Item q̄ de⁹ nō  
potest in effectum cause secundarie sine ipsa causa sc̄baria. Er-  
ror. **¶** Item q̄ effectus immediat⁹ a primo debet esse vn⁹ tm̄,  
et similit⁹ primo. **¶** Item q̄ deus vel intelligentia non infundit  
sc̄ias aīe humane in homino, nisi mediāte corpore celesti. **¶** Item  
q̄ p̄ ures sunt motores p̄mi celī. Error. **¶** Item q̄ primū immo-  
bile simplr non mouet nisi mediāte aliquo motu. Et q̄ tale mo-  
uens immobile est pars moti et se. **¶** Item q̄ potētia actiua  
non potest esse sine operatione et permixta potētie passiue. Er-  
ror. si intelligat̄ de quacūq̄ operatione. **¶** Item q̄ de⁹ nō p̄t  
idēduā multiplicare sub vna specie sine materia. **¶** Item q̄  
forma quaz oportet fieri et esse in materia non potest agi ab il-  
lo q̄ nō agit ex materia. **¶** Item q̄ de⁹ non p̄t facere accidēs  
esse sine subiecto nec plures dimēsiōnes simul esse. **¶** Item q̄ im-  
possibile simplr non potest fieri a deo vel ab agēte. Error. si itel-  
ligat̄ de impossibili fm̄ numerū vel naturā. **¶** Item q̄ alius est in-  
tellect⁹ in ratione fm̄ q̄ deus intelligit se et alia. Error, q̄ licet  
sit alia ratio intelligēdi, non tamen al⁹ intellect⁹ fm̄ rationē.  
**¶** Item q̄ p̄ma causa est causa omnium entū remotissima. Er-  
ror. si intelligat̄ cum p̄cisione, ita sc̄lz q̄ non p̄p̄nq̄sima est.  
**¶** Item q̄ aliqua possunt casualiter euenire respectu p̄me cau-  
se et q̄ falsum est, omnia esse p̄ordinata a prima causa, q̄ tunc  
euenirent de necessitate. **¶** Item q̄ in causis efficientib⁹ cau-  
sa sc̄ba h̄z actionē quam non accepit a causa prima. **¶** Item q̄ i  
causis efficientib⁹ cessante causa prima nō cessat sc̄ba ab opera-  
tione sua, dum tamen secunda operetur fm̄ materiam suam.  
**¶** Item q̄ de deo non p̄t cognosci, nisi q̄ est siue ip̄um esse.  
**¶** Item q̄ deum esse ens per se positue non est intelligibile: s̄  
priuatue est ens, aut per se intelligibile.

**¶** Errores de angelo vel intelligentia.  
Capitulum. viij.

**¶** Item q̄ omnia separata coeterna sunt primo p̄ncipio. **¶** Item  
q̄ intelligentie superiores creant animas racionales sine motu  
celi. intelligentie autem inferiores creant vegetatiuam sensiti-  
uam motu celi mediantē. **¶** Item q̄ intelligentia, angelus vel  
anima separata nūq̄ est. **¶** Item q̄ substantie separate co q̄  
habēt vnum appetitū non mutantur in opere aut operatione.  
**¶** Item q̄ itelligētie siue substantie separate quas dicūt esse eter-  
nas non habēt p̄p̄rie causam efficientē: s̄ metaphorice, q̄ dūt  
causam p̄seruātē in esse, sed nō sunt facte de nouo: q̄ sic essent  
trāsmutabiles. **¶** Item q̄ in substantijs separatis nulla est possibi-  
lis trāsmutatio, nec sunt in potētia ad aliquaz mutationē, aut  
ad aliud q̄ eterne sunt et immunes a materia. **¶** Item q̄ substantie  
separate que non h̄nt materiā per quā plus sint in potētia q̄ in  
actu et sunt a causa semper eodē mō se habēt, ideo sunt eterne  
**¶** Item q̄ substantie separate per suos intellectū causant res  
ad extra. **¶** Item q̄ intelligentia motrix celi insit in aīaz rō-  
nalē, sicut corpus celi insit in corpus humanū. **¶** Item q̄ an-  
gelus non potest in actus oppositos imediate: sed in actus me-

diatos, et hoc mediāte alio, vt orbe, sole vel celo. **¶** Item q̄ ange-  
lus nihil intelligit de nouo. **¶** Item q̄ si esset aliqua substantia  
separata que nō moueret aliquod corpus in hoc mūdo sensibi-  
li, nō clauderet in vniuerso. **¶** Item q̄ substantie sempiternae se-  
parate a materia habēt bonum quod est eis possibile cū p̄du-  
cunt, nec desiderāt aliquid quo carent. **¶** Item q̄ substantie se-  
parate sunt sua essentia, q̄ i eis idē est q̄ est, et per hoc q̄ est.  
**¶** Item q̄ omne quod nō habet materiā est eternū: q̄ quod non  
est factum per trāsmutationē materie prius nō fuit, ergo eter-  
num. **¶** Item q̄ intelligentie nō habent materias, deus nō posset  
plures res eiusdē speciei facere. Et q̄ materia non est in ange-  
lis contra fratrem Thomas. **¶** Item q̄ intelligentie superio-  
res nō sunt causa alicuius nouitatis in inferiorib⁹. Et q̄ superio-  
res inferioribus sunt causa eterne cognitionis. **¶** Item q̄ itel-  
ligentia perficitur a deo in eternitate, quia se totum immutao-  
bilis, est aīa autem celi nō. **¶** Item q̄ intelligentia inferior recit-  
pit esse a deo p̄ intelligētias medias. **¶** Item q̄ sc̄cteria intelligē-  
tie nō differēt a substantia itelligētie, ibi em̄ nō est diuersitas in-  
tellecti ab itellectibilitate, nec diuersitas itellectoz. **¶** Item q̄  
substantie separate sunt actu infinite, infinite em̄ nō est ip̄ositi-  
bilitas nisi in reb⁹ materialib⁹. **¶** Item q̄ intelligentie superiores  
imp̄mittit in inferiorib⁹, sicut anima vna itellectiua imp̄mittit in  
aliam et in aīam sensitiuam: et per talem imp̄ssiones incantatoz  
aliquo p̄ncipit camelū in foueam solo visu. **¶** Item q̄ intelligē-  
tia cū sit plena formis imp̄mittit alias formas in materia p̄ corpo-  
ra celestia itaq̄ per instrumēta. **¶** Item q̄ substantie separate sunt  
alicubi per operationē, et non possunt moueri ab extremo in  
extremū, nec in medium, nisi q̄ possunt velle operari, aut i me-  
dio aut in extremis. Error, si intelligatur sine operatione sub-  
stantiam nō esse in loco, nec trāsire de loco in locum. **¶** Item q̄ in  
itelligētia sola voluntate mouet celum. **¶** Item substantie separa-  
te nūq̄ sunt fm̄ substantia. Error, si intelligat̄ ita q̄ substantia sit  
res essendi in locozum est q̄ nūq̄ sunt fm̄ substantia.

**¶** Errores de anima et intellectu.  
Capitulum. viij.

**¶** Item q̄ intellectus non est forma corporis nisi sicut nauis  
ta nauis, nec est p̄fectio essentialis hominis. **¶** Item q̄ intel-  
lectus quādo vult induit corpus, quando non vult non induit.  
**¶** Item q̄ ex sensitiuo et intellectu, nō fit vn⁹ per essentia, ni-  
si sicut ex itelligētia et orbe, hoc est vn⁹ p̄ appositionē. **¶** Item  
q̄ intellect⁹ human⁹ est eternus, q̄ est a cū temp eodē modo se  
habēt, et qm̄ nō h̄z materiā p̄ quā p̄t est in potētia q̄ i actu.  
**¶** Item q̄ aīa separata nullo mō patit ab igne. **¶** Item q̄ itellect⁹  
est vnus numero oim, h̄z oīno separet a corpore non tū ab ol.  
**¶** Item q̄ itellect⁹ fortis corrupti nō h̄z sc̄iam eoz que habuit.  
**¶** Item q̄ aīa hūana nullo mō est mobilis h̄z locū, nec p̄ se, nec p̄  
accūs et si ponat alicubi h̄z substantia suā nūq̄ mouebit de vbi ad  
vbi. **¶** Item q̄ sc̄ia aīe ē eterna, et q̄ itellect⁹ agēs et possibilis sit  
eterni. **¶** Item q̄ mot⁹ celi sit p̄p̄ aīaz itellectiua: et q̄ aīa itelle-  
ctiua sui itellect⁹ nō p̄t educi nisi mediāte corpore. **¶** Item q̄ nul-  
la forma ab extrinseco veniēs p̄t facere vn⁹ cū materia q̄ ens  
separabile est cū eo q̄ est corruptibile vn⁹ nō facit. **¶** Item aīa se-  
parata nō est alterabilis fm̄ p̄sophia. Itē fm̄ fidē alteret.  
**¶** Item q̄ aīa rōnalis qm̄ recedit ab aīal ad buer remanet aīal vi-  
uus. **¶** Item q̄ aīa itellectiua cognoscēdo se, cognoscit oīa alia,  
spēs ei oīz rerū sibi sunt cōcreate sed hoc cognoscere nō debet  
intellectus n̄o, vt n̄ est: sed fm̄ q̄ itellect⁹ est agens. Error est.  
**¶** Item q̄ aīa est itepabilis a corpore, et ad corruptionē armonie  
corporalis corrūpit aīa. **¶** Item q̄ sc̄ia m̄grī et discipuli est vna et  
eadē numero et rō est: q̄ itellect⁹ vn⁹ est: q̄ forma nō multiplica-  
tur nisi q̄ educit de potētia materie. **¶** Item q̄ itellect⁹ agēs nō  
copulat n̄o possibili et q̄ itellect⁹ possibilis nō vn⁹ nobis fm̄  
substantia, et si vniret vtr forma nobiscū esset itepabilis. **¶** Item q̄  
opatio itellect⁹ nō vn⁹ copulat corpū, ita q̄ opatio est rei nō ha-  
bent⁹ formā q̄ opet. Error est: q̄ ponit q̄ itellect⁹ nō sit forma  
bois. **¶** Item q̄ nihil p̄t sc̄iri ab intellectu post eius separatiōē.  
**¶** Item q̄ itellect⁹ q̄ est postrema bois p̄fectio est penit⁹ abstra-  
ct⁹. **¶** Item q̄ itellect⁹ vltima, et est postrema opatio bois: et est to-  
talit⁹ abstract⁹. **¶** Item q̄ itellect⁹ possibilis est itepabilis a cor-  
pore simplr q̄ n̄ ad hunc actū q̄ est specierū receptio, et q̄ n̄  
ad iudiciū quod sit per simplicē specierū acceptiōē vel itellis-  
gibillium

gibitū cōpositionē. Error. si intelligat de receptiōe oimoda.  
Item q̄ intellectus agens est quedā substantia separata superior ad intellectū possibilē. et q̄ s̄m substantiā potentiā et operatiōem est separatā a corpore. nec est forma corporis humani.  
Item q̄ incōueniēs est ponere aliquos intellectus nobilios res alijs: q̄ cū illa diuersitas nō possit esse a parte corporis. op̄s q̄ sit a parte itelligentiā. et sic aīe nobiles et ignobiles essent necessaria diuersarū specierū sicut itelligētie. Error. q̄ sic aīa s̄p̄i nō esset nobilior anima iude.  
Item q̄ intellectus speculatus simp̄l̄ est eternus et incōruptibilis respectu uero huius boni minis corruptibilis respectu fantasmatis in eo.  
Item q̄ intellectus possibilis nihil est in actu anteq̄ intelligat. q̄ in natura itelligibilis est aliquid in actu esse actu itelligēs.  
Item q̄ ex itelligētie et itellecto sit vna substantia. eo q̄ itellectus sit ipsa res intellecta formalit̄.  
Item q̄ non potius vel melius itelligim⁹ h̄ puenit ex intellectu passiuo quem dicit esse potentiā sensitīua. Error est: q̄ hoc ponit vni intellectū in oib⁹. aut eq̄itātē in oibus aīalibus.  
Item q̄ intellectus nō potest transire de corpore in corpus. ita q̄ successiue sit motor diuersorum corporum.  
Item q̄ intellectus noster per sua naturalia potest pertingere ad cognoscendum essentiam prime cause. Hoc male sonat et est error: si intelligat de cognitione imediata.  
Item q̄ anima nunq̄ moueretur nisi corpus moueretur. sicut graue vel leue nunq̄ moueretur nisi aer moueretur.

Errores de voluntate siue libero arbitrio.

Capitulum. ix.

Item q̄ de sui natura nō est determinatū ad esse vel nō esse. non determinat nisi ad aliqd̄ quod est necessariū respectu sui.  
Error. Item q̄ voluntas manente passione et scientia in particulari et in actu nō pot̄ cōtra cam.  
Item si ratio recta et voluntas recta. Error est: q̄ est cōtra glossam Augusti. super illud ps̄. Concupiuit anima mea desiderare te. Et q̄ s̄m hoc ad rectitudinē uolūtatis gr̄a nō esset necessaria. sed solū sc̄lētia. q̄d fuit error: pelagij.  
Item q̄ uolūtate existente in tali dispositione in qua nata est moueri. et mouēre sic dispositio q̄ natū sit mouere. impossibile est uolūtate nō uelle.  
Item q̄ oib⁹ est causa uolūtatis medici ut sanet. Item q̄ uoluntas et intellectus nō mouetur in actu p̄ se. sed per causam sempiternā sc̄l̄is per corpora celestia.  
Item q̄ appetitus cessantibus impedimētis necessario mouetur ad appetitū. Error est de intellectu.  
Item q̄ uolūtatis s̄m se est indeterminata ad opposita sicut materia determinat autem ab appetitū sicut materia ab agente.  
Item q̄ hō agēs ex passione coacte agit. Item q̄ post cōclusionē factā de aliquo facēdo. uoluntas nō manet libera. et q̄ p̄nc̄ nō adhibent a lege. nisi ad correctionē ignorantiē et ut correctio sit alijs p̄nc̄ipium cognitionis vel generationis.  
Item q̄ uoluntas hominis necessitat per suam cognitionem sicut appetitus uenti.  
Item q̄ nullum agens est ad vtrūlibet immo determinatur.  
Item q̄ effectus stellarum super liberum arbitriū sunt occulti.  
Item q̄ uoluntas nostra subiacet potestati corporū celestia.  
Item q̄ uoluntas necessario p̄sequit quod firmiter creditum est a rōne. et q̄ nō pot̄ abstinere ab eo q̄ ratio dicit. bec aut̄ necessitatio nō est coactio s̄ naturauolūtatis.  
Item q̄ dō in oibus suis actionib⁹ sequit appetitū et semp̄ maiorē. Error est. nisi intelligat de maiore et in mouēdo.  
Item q̄ nō est possibile esse p̄ctm̄ in potentijs anime superiorib⁹. et ita peccat passione et nonuolūtate.  
Item q̄ scientia h̄torum solum est causa quare aīa rōnalis potest in opposita. et q̄ potētia simp̄l̄ rōna nō pot̄ in opposita nisi per accidens et rōne alterius.  
Item q̄ anima nihil uult nisi mota ab alio a se vnde istud falsum est. aīa se ipsa uult. Error. si intelligat mota ab alio. s̄. ab appetibili vel obiecto ita q̄ appetibile et obiectū sit tota rō motus uolūtatis ipsius.  
Item q̄ duob⁹ bonis p̄positis q̄d fortit̄ est fortit̄ mouet. Error. nūq̄ est ex parte boni mouentis.  
Item q̄ oēs motus uoluntarij reducunt ad motorem primū. Error est. nisi intelligat in motore primū simp̄l̄ nō creatū. Et itelligēdo de motu s̄m substantiam. et non s̄m deformitatem.

Errores de toto coniuncto idest de toto composito naturalī perfecto siue de homine.

Capitulum. x.

Item q̄ homo pro tanto dicit intelligere pro quanto celus dicit ex se mouere. vel itelligere v̄ uiuere. i. q̄ agēs istas actio

nes est ei vnitus ut motor mobilis et non substantialiter. Item q̄ humanitas nō est forma rei: sed rōnis. Item q̄ forma bois nō est ab extrinseco. sed educitur de potentie materie: q̄ aliter nō esset generatio uniuoca. Item q̄ homo per nutritionem potest fieri alius numeraliter et individualiter. Item q̄ homo est homo preter animam racionalem.

Errores de mundo et mundi eternitate.

Capitulum. xi.

Item q̄ nihil est eternum a parte finis q̄ non sit eternum a parte principij. q̄ est contra fidem et error.  
Item q̄ redētib⁹ corporibus celestibus omnibus in idem punctum. quod sit in xxxvj. milibus annorum redibunt h̄dem effectus qui e modo.  
Item q̄ non fuit primus homo nec erit vltimus. immo semper fuit et semper erit hominis ex homine generatio.  
Item q̄ generatio hominis est circularis. eo q̄ forma hominis redit pluries sup̄ eandem partem materie.  
Item q̄ q̄ sortis fact⁹ est non receptibilis eternitatē et si d̄ esse etern⁹ necesse est ut trāsmutet natura et specie.  
Item q̄ mundus est etern⁹ q̄rum ad oēs species in eo contentas. et q̄ temp⁹ eternū et mot⁹ et materia agens et suspiciēs: quia est a potentia dei infinita et impossibile est inuouationē esse in affectu sine inuouatione in causa.  
Item q̄ nihil esset nouum nisi celum esset variatū respectu materie generabilij.  
Item q̄ impossibile est soluere rōnes p̄bi de eternitate mundi. nisi dicam⁹ q̄ uoluntas primi implicat in cōpossibilita. Item q̄ duo sunt p̄nc̄ipia eterna sc̄z corp⁹ celi et anima eius.  
Item q̄ tria sunt p̄nc̄ipia eterna in celestib⁹. subsecutus motus eternus: anima corporis celestis. et primum mouēs desideratū. Error est. quo ad duo prima.  
Item q̄ mūd⁹ est eternus. q̄ oē quod habet naturam per quam possit esse in futuro toto. habet naturam. per quam potuit esse in toto p̄terito.  
Item q̄ mundus licet sit factus ex nihilo. non tamē est fact⁹ de nouo et q̄uis de nō esse exierit ad esse. nō esse nō p̄cessit esse duratione sed natura t̄m̄.  
Item q̄ theologij dicentes q̄ celum quādoq̄ quiescit arguūt ex falsa suppositiōe. Et q̄ dicere celū esse et non moueri est dicere h̄toria.  
Item q̄ infinite p̄cesserunt celi reuolutiōes quas non fuit impossibile comprehendēdi a prima causa. s̄ ab intellectu creato.  
Item q̄ elemēta sunt eterna. sunt t̄m̄ facta de nouo in dispositione quam modo habent.  
Item q̄ q̄uis generatio hominū possit deficere uoluntate primi tamen nō deficiet: q̄ oib⁹ prim⁹ nō t̄m̄ mouet ad generationē elemētorū: sed etiam et omniū.  
Item q̄ si celum staret ignis in stupaz non ageret: q̄ nec deus esset.  
Item q̄ celi nūq̄ quiescit. q̄ generatio inferior que est finis motus celi cessare nō d̄. Alia rō q̄ celum suum esse et suam uirtutes habet a motore suo: et hoc p̄seruat celum per suum motum. v̄ si cessaret a motu cessaret ab esse.  
Item q̄ euum et t̄ps̄ nihil sunt in re. sed solum in apprehēsiōe.  
Item q̄ qui generat mundum s̄m totum. ponit uacūū. Quia locus necessario p̄cedit generationem in loco. et tunc ante mundi generationē fuisset locus sine locato q̄d est uacūus.  
Item q̄ elemēta prima generatiōe sunt facta ex nihilo c̄baos. sed sunt eterna.  
Item q̄ uniuersus nō potest deficere: q̄ primū agens habet trāsmutare materiam eternaliter vicissim. Nūc ad istā formā. nunc ad illā. et similiter materia nata est trāsmutari.  
Item q̄ tempus est infinitū q̄ tum ad vtrūq̄ extremū. s̄ em̄ impossibile sit infinita esse p̄trāss̄ta quozum aliqd̄ fuit p̄trāseundus. non tamen impossibile est infinita esse p̄trāss̄ta quozum nullum fuit p̄trāseūdū. Error.  
Item q̄ naturalis p̄bilosop⁹ simp̄l̄ debet negare mundū nouitatem q̄ innitur causis et rationibus naturalib⁹. Fidelis autem potest negare mundi eternitatem. quia innitur causis supernaturalibus.  
Item q̄ ratio p̄bi demōstrans motū celi eternum. non est sophistica. Et mirum est q̄ homines p̄ofundi hoc non vident.  
Item q̄ creatio nō est possibilis q̄ uis cōtrarium sit tenendū s̄m fidem.  
Item q̄ nō est verus q̄ aliquid fiet ex nihilo vel neg factum sit in prima creatione.  
Item q̄ creatio nō d̄ dici mutatio ad esse. Error. si intelligat de omni modo mutationis.

Errores de celo et stellis.

Capitulum. xij.

Item q̄ corpora celestia mouent a p̄nc̄ipio intrinseco q̄d est aīa et q̄ mouēt per aīam et p̄virtutē appetitiuā sicut animal. Sicut enim aīa appetēs mouet ita et celum. Item q̄ corpora celestia

ex se habent eternitatē sue substantie: s; nō eternitatē sui mori.  
¶ Item q̄ anima celi est intelligētia. Et orbes celestes sunt  
instrumenta intelligentiarum sicut organa sicut auris et oculus  
est organum virtutis sensitivę. ¶ Item q̄ si in aliquo humore  
virtute stellarum deventent ad talem p̄portionē cuiusmodi  
p̄portio est in seminibus primorum parentum. Ex illo humo  
re posset generari homo. Et q̄ sufficienter posset generari ex  
putrefactione vel ex putredine. ¶ Item omnium formarum  
causa effectiva est orbis. ¶ Item q̄ natura que est principius  
morus in corporibus celestibus est intelligentia movens. Er  
ror: si intelligatur de natura que est actus vel forma.

¶ Errores natura generabilium et corruptibilium.

Capitulum. xliij.

¶ Item q̄ forme non recipiunt divisionem nisi s̄m divisiones  
materie. Error: nisi intelligat de formis eductis de potentia ma  
terie. ¶ Item q̄ forma materialis non potest creari. ¶ Item  
q̄ nihil debet credi nisi per se notum. vel qd̄ ex per se notis pōt  
determinari vel declarari. ¶ Item q̄ materia exterior obedi  
dit substantie spūali. Error: si intelligat simplr et s̄m oēm modū  
transmutatiōis. ¶ Itē q̄ individua eiusdem specie sunt et  
plato differunt solū rōne materie et q̄ forma humana eadem est  
s̄tē numero i vtr̄q; non est mirū si idem numero est. in diver  
sis locis. ¶ Itē q̄ possibile est q̄ materialiter fiat ignis dilu  
vium vniuersale. ¶ Errores de necessitate euentus rerum.

Capitulum. xliij.

¶ Itē q̄ nihil sit a casu: sed omnia ex necessitate euentunt.  
Et q̄ oīa futura que erūt necessitate erūt. Et que nō erūt ipso  
sibile est esse. Et q̄ nihil euenit p̄tēgerē p̄siderādo oēs casus.  
Error: q̄ cōcursum causarū est de diffinitōe casualis. lib. v. de  
psola. p̄bie. ¶ Itē q̄ ex diuersitate locorū acq̄runt necessitates  
euentū. ¶ Itē q̄ ex diuersis signis celi significant diuersas p̄di  
tiones in boib; tam bonorū aut donorū spūaliū q̄ rerū tpaliū.  
¶ Itē q̄ quibsdā signis aut figuris sciunt boim̄ itētiōes et mus  
tatiōes intētiōnū. Et an intētiōes ille p̄ficiende sint. Et q̄ p̄ ta  
les figuras sciunt euentus pegrinorū captiuatio boim̄ aut solus  
tio captiuorū. Et an nati futuri sint sciētes vel latrones. ¶ Itē  
q̄ ferunt q̄ dispositio vniuersi p̄cedit ex p̄vidētia diuina non  
immediate sed mediāte motu superiorū. Et qd̄ illud facit nō ipo  
nit necessitatē inferiorib;. q̄ habent cōtrarietatē sed superiorib;.  
¶ Item q̄ sanitatē et infirmitatē vitā et mortē. attribuit p̄s̄  
tioni syderū et aspectui fortune dicētes q̄ si eum aspexerit fortu  
na viuet. si non aspexerit morietur. Error: ¶ Itē q̄ in hora gene  
rationis boies in corpore suo. et p̄sequē in aīa que sequit̄ ex  
ordine causarū superiorū et inferiorū inest hominū dispositio in  
clinans in tales actiones et euent;. Error: nisi intelligat de eue  
ntibus naturalib;. et per viam dispositionis.

¶ Errores de accidente.

Capitulum. xv.

¶ Item q̄ cum deus non comparatur ad entia in ratione cau  
se materialis vel formalis nō facit accidens esse sine subiecto.  
De cui; rōne est in actu iesse subiecto suo. ¶ Itē q̄ accidēs est  
s̄s sine subieo: nō est accidēs nisi eūuoce. Et q̄ impossibile  
est quātitatē siue dimēsiōnē esse p̄ se. s̄ em̄ esset ip̄as esse substanti  
ā. ¶ Itē q̄ facere accidēs esse sine subiecto h; rōnē ipossibis  
lis implicatis p̄dictionē: vt credim; in eucharistia. Quint; error  
¶ Itē q̄ deus non posset facere accidēs sine subiecto. nec plu  
res dimēsiōnes simul esse.

¶ Errores de scia et p̄bia.

Capitulum. xv.

¶ Item q̄ omnes scientie sunt necessarie preter p̄hysicas disci  
ptinas. Et q̄ non sunt necessarie nisi p̄pter consuetudinē homi  
num. ¶ Itē q̄ nulla questio disputabilis est per rōnē quā p̄hy  
losoph; nō deberet disputare et determinare: q̄ rōnes accipiū  
tur a reb;. ¶ Philosophia autem omnes res h; p̄siderare s̄m di  
uersas sui partes. ¶ Itē q̄ possibile vel ipossibile simplr id est  
oib; modis est possibile vel ipossibile s̄m p̄bias. ¶ Itē q̄ sapiē  
tes mūdi sunt p̄bi tm̄. ¶ Itē q̄ non est excellētior: stat; q̄ vaca  
re p̄bie. ¶ Item q̄ homo non debet esse cōtēntus auctoritate  
ad habendum certitudinē alicuius questionis. ¶ Item q̄ ad  
hoc q̄ homo habeat certitudinē conclusionis oportet q̄ sit fun  
dar; sup̄ p̄ncipia p̄ se nota. Error: q̄ generalr̄ tā de certitudine  
app̄bensionis q̄ adhesionis loquitur.

¶ Errores de sacra scriptura.

Capitulum. xvij.

¶ Item q̄ sermones theologici fundati sunt in fabulis. ¶ Itē

q̄ nihil plus scitur p̄pter scire theologiam. ¶ Item q̄ fabule  
et falsa sunt in lege christiana sicut et in alijs. ¶ Item q̄ lex chri  
stiana impedit addiscere. ¶ Item q̄ lex naturalis p̄hibet iter  
fectionem animalium irrationabilium sicut et rōnabilium s; non tm̄.

¶ Errores de fide et sacramētis.

Capitulum. xvij.

¶ Item q̄ non est curandum de fide si dicatur aliqd̄ esse here  
ticum: q̄ est contra fidem. ¶ Item q̄ non est credendum nisi  
p̄ se notum. vel ex per se notis possit declarari. ¶ Itē q̄ nō est  
curandum de sepultura. ¶ Item q̄ non est orandū. ¶ Itē q̄  
non est confessio facienda nisi ad apparentiam.

¶ Errores de raptu.

Capitulum. xix.

¶ Item q̄ raptus et r̄visiones non habent fieri nisi per na  
turam. ¶ Errores de vitijs et virtutibus.

Capitulum. xx.

¶ Item q̄ peccata contra naturam vtpote abusus in coitu: s; si  
sint contra naturā specieci non tamen cōtra naturā indiuidui.  
¶ Item q̄ simplex fornicatio vtpote solutus cū soluta non est  
peccatū. ¶ Itē q̄ dignitas esset in causis superioribus posse face  
re peccata et monstra p̄ter intentiones. cum natura bec posset.  
¶ Itē q̄ delectatio in actibus veneris non impedit actū siue  
vsum intellectus. ¶ Itē q̄ p̄nētia non est essentialiter virtus.  
¶ Item q̄ p̄fecta abstinētia ab actu carnis corrūpit virtutē  
et speciem. ¶ Itē q̄ pauper in bonis fortune non pōt agere in  
moralib;. ¶ Itē q̄ humilitas put qd̄ nō ostēdat ea que h; sed v̄  
lipēdit et humiliat se nō est virtus. Error: si intelligat q̄ nec virtus  
nec actus virtuosus. ¶ Itē q̄ nō sunt possibile alie virtutes nisi  
acq̄site vel innate. ¶ Itē q̄ castitas non est maius bonū q̄ per  
fecta abstinētia. ¶ Item finis terribiliū est mors. Error: si ex  
cludat terrore inferni qui est extremus.

¶ Errores de resurrectione.

Capitulum. xxi.

¶ Item q̄ non contingit corpus corruptus redire idem nume  
ro. nec idem numero resurgere. Error: ¶ Itē q̄ resurrectio fu  
tura non debet credi neq; cōcedi a p̄ho: q̄ impossibile est siue  
figari p̄ rōnes. Error: q̄ etiam p̄ba debet captiuare intellectū  
in obsequiū fidei christi.

¶ Errores de felicitate siue beatitudine.

Capitulum. xxij.

¶ Item felicitas non potest a deo infundi immediate. ¶ Itē  
dicere deum dare felicitatē vni et non alij est sine ratione et fig  
mentum. ¶ Item q̄ homo ordinatus q̄tum ad intellectum et  
effectum sicut potest esse sufficienter per virtutes intellectuales  
et morales. de quibus loquitur p̄hysoph; in ethycis est sufficienter  
dispositus ad felicitatem eternam. ¶ Item q̄ felicitas ha  
bet in hac vita et non in alia. ¶ Item q̄ bō post mortē amittit  
omne bonum. ¶ Item q̄ bonum qd̄ homini possibile est con  
sistit in virtutibus intellectualibus.

¶ Sequuntur articuli condemnati parisię.

Capitulum. xxij.

¶ Isti articuli qui sequuntur fuerunt condemnati in facultate  
artium parisijs. Od. ecc. xliij. in festo natiuitatis dñi. ¶ Nul  
lus magr̄ baccalar; vel scholaris in artibus facultate legēs pa  
risius audeat aliquā p̄positionem famosam illius auctoritatis cui  
librū legit dicere simplr esse falsam. vel esse falsā: de virtute ser  
monis. s; credi debeat q̄ auctor; ponēdo illā habuit vni intel  
lectū. s; vel cōcedat eas vel sensum verū distinguat a sensu falso.  
Causa hui; est q̄ pari rōne p̄positiones biblie absoluto sermo  
ne erūt negāde qd̄ est p̄iculosus. Et q̄ sermo nō h; veritatē nisi  
ex ipositione et vsu cōi accipit vel aliorū. id talis est virtus sermo  
nis q̄liter eo cōiter auctores vtunt et q̄lem erigit materia. cū ser  
mones sint inq̄rēdi penes materiā subiectā. ¶ Itē q̄ nō dicat  
simplr v̄ de virtute sermonis oēs p̄positionē esse falsas. q̄ esset  
falsa h; suppositionē p̄sonalē terminorū eo q̄ iste error ducit ad  
errore p̄re. Auctores ei sepe vtunt alijs p̄positiōib; suppositiōis.  
¶ Itē q̄ non dicat q̄ nulla p̄positio distinguenda sit q̄m h; ducit  
ad p̄dictos errores. q̄ si discipul; vni sensum p̄positiōis acci  
piet. et doctor alij itellererit discipul; false iso: mabil; donec p̄  
positio distinguet. S̄l; si opponēs vni sensus; itelligat et r̄ndēs  
alij recipiet disputatio erit ad tm̄ si nulla fiat distinctio. ¶ Itē  
q̄ nullus dicat nouam p̄positionē esse concedendā si non sit ve  
ra in eius sensu proprio: quia hoc dicere ducit ad errores p̄  
dictos

dictos: qz biblia & autores non semp vtunt sermonibz fm pro-  
prios sensus ipsoz. Magis em oportet in affirmado vel nega-  
do sermones ad materiam subiecta attendere q ad pprietate  
sermonis. Disputatio namq ad pprietate sermonis attendes  
& nullam recipies ppositione preterq in sensu proprio. non est  
disputatio nisi sophistica. disputaciones doctrinales. & dyalecti-  
ce que in qstione veritatis attendat modicaz habent de nomi-  
nibus sollicitudinē. ¶ Item q nullus dicat scientia noua esse  
de rebz que non sunt signa & que non sunt termini vel orationes  
qm in scientijs vtuntur terminis pro rebz quas nobiscu portare  
non possumz ad disputaciones: ideo scientia habemz de rebz: qz  
mediatibz terminis vel orationibz. ¶ Item q nullz asserat simplr  
absqz oratione vel distinctioe istas ppositiones vel similes. q  
fortes vl plato vel de? & creatura nihil sunt: qz ista verba pma  
facie male sonat: qz talis ppositio sensum vnu bz falsus: videlz  
si negatio in hac dictioe nihil implicat itelligere eandē cadere  
supra ens singulariter. sed vt supra entia pluraliter.

Capitulum. xxiiij.

¶ Isti sunt articuli reuocati Anno domini. M. ccc. xviij. ij.  
die octo. parisijs per fratrem Johannem guison ordinis mino-  
rum in domo pdicatoru. ¶ Item q generare fm suam ratione  
formalem non fit in patre. ¶ Item q generare realiter elicitu  
fit in diuinis. ¶ Item q generare siue elicitu siue inelicitu fit  
in filio. ¶ Item q generare & generari in diuinis accepta no-  
tionaliter sunt idem inter se in diuinis. ¶ Item dicere q pater  
in diuinis no fit formaliter generas alia generatioe. q illa qua  
filius formaliter est genitus.

Capitulum. xxv.

¶ Errores Johannis de mercurio ordinis cisterciens. Articulus  
li condemnati per magistrum parisienses. Anno dñi. M. ccc.  
xlvij. & pbibiti oibus baccalaris legentibus q legunt vel lege-  
runt sententia sub penas pnuationis ab omni honore facultas  
quorum articuloz aliq reputant erronei. aliq suspecti aut mas-  
le sonantes in fide. ¶ Item q satis erat possibile q per voluta-  
tem aut volitione creatam existeret aliqd voluit quod nunq de-  
buit euenire. ¶ Item q christus potuit dixisse falsus & asseruisse  
assertione creatam tam vocali q mentali. ¶ Item q qstiones vult  
deus. vult efficaciter ita esse. ¶ Item q deus facit q aliquis  
peccat & q fit peccator. & vult volutate bñplaciti q ille fit pec-  
cator. ¶ Item q nullus peccat volendo aliqliter aliter q deus  
velit eum velle. ¶ Item q deus aliqd reprobat q ipse vult volu-  
tate bñplaciti. ¶ Item quilibet peccatē deus vult peccare vo-  
luntate bñplaciti. & facit eum peccare & vult q peccet. ¶ Item  
q deus facit malum esse & peccatu esse. ¶ Item q peccatum  
magis est bonum q malum. ¶ Item q aliqs faciat aliqd oino  
vt deus vult ipm facere voluntate beneplaciti q talis peccet.  
¶ Item q deus peccat conformatur voluntatem suam volunta-  
ti bñplaciti dei. sic q illa vult sicut deus vult eū velle. ¶ Item q  
possibile est xpm fm voluntate creatā errasse & fm hominem  
mendaciū protulisse. ¶ Item q postet dici q anima xpi vnica  
verbo saltem per accidēs posset odire deum vel respuere siue  
detestari. ¶ Item q si aliqs habens vsum liberi arbitrij incho-  
dēs in tēratione tantā q no possit illi resistere. moueat ad ille  
cedra cū aliena vrozē no committit adulteriū & sic de alijs peccas-  
tis. ¶ Item q aliq est possibilis passio cui volūtas etiam habitua  
gratia qdāq sine miraculo non posset resistere qn eliceret actū  
fm illā & talis actus no est peccatu. ¶ Item q no est peior deme-  
ritorie in casu q vitiosus habet habitū demeritoriu cū actu q  
qui bz similitē habitū sine actu. ¶ Item q no est peior moraliter  
q vitiosus bz habitū & actū. q q habitum eiusdē rationis ha-  
bet sine actu. ¶ Item q non est melior meritorie q habet habitū  
meritoriu & actum q qui habet confimilem habitū sine actu.  
¶ Item q malus quacūqz malicia actuali & habituali equalibz  
ad inuicē non est peior: ex actuali simul q ex actuali tātyvel ex  
habituali. ¶ Item q bonz qdāq bonitate actuali & habituali  
ad inuicē equalibz non est magis bonz ex vtraqz q ex habituas  
li tm. ¶ Item q nulla creatura aut nulla circūstātia re bona di-  
minuit pctm. qn fit tantū qtu fozet sine illa ceteris partibus.  
¶ Item q pla irētio & naturalis pietas augēt pctm & no dimi-  
nunt ceteris paribz. ¶ Item pctm post iōgā p̄suetudinē commissū  
est minus q fozet añ p̄suetudinē. ¶ Item q odiū primi no est de-  
meritoriu nisi qz pbibitū a deo. ¶ Item q pbabilr posset susti-

neri cognitionē vel volitionē no esse distinctā ab aia. imo est ipsa  
aia & sic sustinēs no tenet nec cogere negare ppositionē p se  
notam. nec negat autoritate admittendā. ¶ Item q pbabile est  
in lumine naturali non esse accidēta: sed oēm rem esse substan-  
tiā. & q vbi no esset fides hoc esset ponendū vel pbabilr posset  
poni. ¶ Item q no est euidēs euidētia reducta ad certitudinē p  
mi pncipiū quin quocūqz quod est posset produci nobilius.  
¶ Item q tenentes vt cōmuniter tenetur q intentio volitio sen-  
satio sint q̄litates subiectioe existentes. in aia quas potest de-  
creare se solo. & q hoc ponere vult habet concedere & dicere q  
deus pot facere se solo q aia odiret pximum & deū no demerit  
torie. ¶ Item q deus est causa aliqliter actus demeritorij vt de  
meritorij est. ¶ Item q deus est causa peccati vt pctm est. & ma-  
li in qtu malū est. ¶ Item q qdāq volūtas causat aliqd cau-  
sat taliter in virtute p̄me cause. ¶ Item q deus est causa maxis  
ma & immediata p̄uatiōis & iusticie i actu. ¶ Item q deus est actio  
& causa peccati vt peccatu est. ¶ Item q deus est causa cuiuslibet  
modi actus & cuiuslibet circūstātie producte. ¶ Item q a deo  
est q actus demeritorij fit in qtu demeritorij est. ¶ Item  
q qdāq creatura demonstrata bec est vera bec cbimera intello-  
gis bec cbimera pot itelligi. ¶ Item q qdāq creatura demon-  
strata bec est vera b res malo: deo pot cogitari. ¶ Item q pp̄  
opera alticuius futura bona deus p̄ordinauit aliqē ab eterno.  
¶ Item q aliqs p̄destinat? est ab eterno ppter bonum vsum li-  
beri arbitrij quem deus p̄scit eū habiturū. ¶ Item q no sic  
gratis & misericorditer deus p̄destinauit illū quez p̄destinauit  
quin & pro omnibz bonis ipsius futuris vel alterius.

¶ Articuli contra magistrū Nicolaum de  
vitercuria. Anno dñi. M. ccc. xviij. post fe-  
stum omnium sanctorum.

Capitulum. xxvi.

¶ Isti sequentes articuli fuerunt in romana curia condem-  
nati & per magistrū Nicolaum supradictū publice in vniuersi-  
tate parisiensi reuocati. Dixi q multa venerūt ad aiam. ex qbz  
perpendi seu iudicari bonum esse simplr scribere istum tracta-  
tū & q vltorio dilatio displicebat deo. reuoco tāq p̄sumptuos-  
sus suspectū & p̄culosus. ¶ Item q de rebus per apparētia na-  
turalia quasi nulla certitudo haberi potest illa tamen modica  
pōt in breui tēpore haberi si homines intellectū suum conuers-  
tant ad res non ad intellectū Aristo. seu cōmētatoris. reuoco  
tanq falsum & erroneū. ¶ Item q non potest euidenter eui-  
dētia p̄dicta ex vna re inferri seu p̄cludi alia res. vel ex nō esse  
vnius ad esse alterius. reuoco tanq falsus & erroneū & suspectū  
¶ Item q ille p̄positioes deus est. deus non est penit? idem si  
gnificat is alto & alto mō. reuoco tāq falsum. ¶ Item qd dixi  
& scripsi q bec p̄positio hō est animal. non est fm fidem neces-  
saria non attēdēs p nunc necessariā cōnēritatē p̄dictozi ter-  
mino. reuoco tanq falsum. ¶ Item dixi p̄dolo: in principio  
primo quando legi sententias & in epistola secūda & sexta quas  
scripsi b̄ bonifacius q ex eo q vna res est. non potest euidenter  
euidētia ducta ex primo pncipio inferri q alia res sit. reuoco  
tanq falsum. ¶ Item dixi in locis p̄dictis q ex eo q vna res  
est non potest inferri euidenter q alia res no sit. reuoco tanq  
falsum & erroneū. ¶ Item ex eo q vna res non est pōt euidē-  
ter inferri euidentia ducta ex primo pncipio q alia non sit  
reuoco tanq falsum. ¶ Item ex eo q vna res non est no pōt eui-  
dēter inferri q alia res sit. reuoco tanq falsus. ¶ Item dixi i epla  
tertia ad Bonifaciu q certitudo euidentie non habet gradus  
reuoco tāq falsus. ¶ Item in eadē epistola q de substantia mas-  
teriali. alia ab aia nostra non habemus certitudinē euidentie.  
reuoco tanq falsum. ¶ Item in eadē epistola q excepta certitu-  
dine fidei non est alia certitudo nisi pmi pncipiū. vel que in pri-  
mum pncipiū potest reduci vel resolui. reuoco tanq falsum.  
¶ Item in epistola quarta ad Bonifacium q bec cōsequētia  
a est & prius non fuit: igitur alia res ab a est euidēs euidētia de-  
ducta ex primo pncipio. reuoco tanq falsum & hereticum.  
¶ Item epistola quinta ad Bonifaciu q b̄ cōsequētia no est eui-  
dēs euidētia deducta ex pmo pncipio. igitur est appoximat?  
stupe & nullum est impedimentū. igitur stupa comburef. reuoco  
tāq falsum. ¶ Item in eadē epistola q non scimus euidenter q  
aliq causa causet efficaciter q non sit. deus. reuoco tanq falsus.  
¶ Item in eadē epistola q non scimus euidenter q aliqs sit vel

esse possit effectus naturaliter pductus reuoco tanq̄ falsum.  
**¶** Item in eadem epistola q̄ q̄buscunq̄ acceptis que possunt esse causa alicuius effectus non scimus euidenter q̄ ad positio nem eorum sequatur effectus positius reuoco tanq̄ falsum.  
**¶** Item q̄ nescimus euidenter q̄ in aliqua productione concurrat subiectum. reuoco tanq̄ falsum hereticum et erroneum.  
**¶** Item epistola predicta q̄ nulla potest esse simpliciter demonstratio qua existentia causarum demonstrat existentia effectus. reuoco tanq̄ falsum hereticum et erroneum.  
**¶** Item epistola predicta q̄ non est nobis euidenter notum q̄ possit fieri aliqua demonstratio a priori realiter differēti. reuoco tanq̄ falsum.  
**¶** Item q̄ nō potest euidenter ostendi nobilitas vni⁹ rei sus per aliam rem reuoco tanq̄ falsum.  
**¶** Item in p̄dicta epistola q̄ q̄cunq̄ re demonstrata null⁹ sit euidenter q̄ excedat in nobilitate omnes alias res. reuoco tanq̄ falsum.  
**¶** Item q̄cunq̄ re demonstrata nullus scit euidenter quin illa sit deus si per deum intel ligam⁹ ens nobilissimū. reuoco tanq̄ falsum.  
**¶** Item eadē epi stola q̄ aliq̄s nescit euidenter q̄ vna res sit filius alterius reuo co tanq̄ falsum erroneū et hereticū.  
**¶** Item eadē epistola in qua libet re ostensa nullus scit euidenter quin ipse idē debeat ipse nere bonozem maximū. reuoco tanq̄ falsum et.  
**¶** Item episto la p̄dicta q̄ aliq̄s nescit euidenter q̄n ista rōnabiliter possit cōcedi si aliqua res est deus est pduct⁹. reuoco tanq̄ falsum erro neum.  
**¶** Item dixi in vico straminū q̄ non potest euidenter ostēdi q̄n quilibet res sit eterna. reuoco tanq̄ falsum erroneū et be reticū.  
**¶** Item epistola sexta ad Bernardū dixi q̄ pane demō strato non potest euidenter ostendi quin ibi sit aliq̄ res que non sit accidens. in instrumēto reuocationis reuoco tanq̄ falsum.  
**¶** Item dixi epistola septima q̄ potest dici sine p̄dicatione ad quam quis possit duci q̄ ois res de mūdo est pducta reuoco tā q̄ falsum erroneū hereticum et blasphemum.  
**¶** Item epistola eadem dixi q̄ ista cōsequētia non est euidenter a est productum. igitur aliquis producens est a vel fuit. reuoco tanq̄ falsum.  
**¶** Item epistola nona ad Bernardū dixi q̄ iste cōsequētie nō sunt euidenter. actus intelligēdi est. igitur intellectus est actus volēdi est. igitur volūtas est. reuoco tanq̄ falsum.  
**¶** Item dixi semel in vico straminū q̄ non pōt euidenter ostēdi quin oia que apparēt sint vera. reuoco tanq̄ falsum.  
**¶** Item dixi in qua dam disputatiōe q̄ deus et creatura non sunt aliq̄d. reuoco tan q̄ falsum.  
**¶** Item dixi in q̄dam disputatiōe q̄ p̄dicitōia ad inuicem significant idem. reuoco tanq̄ falsum.



**I**tem dixi q̄ vidi in dictis Aristote. et cō mētatoris q̄ones mille determinatas q̄ quas nō iueni rōnes demonstratiuas. sed mihi bñ occurrit aliq̄ p̄ q̄s videbat̄ mihi q̄ ita possent teneri rōnes opposi te sicut p̄pōste ab eis. quas tamē dixi nō esse determinatas et oppositas s̄ so lū pbabiles. Istū articulū assero falsū et reuoco sicut lazer.  
**¶** Item q̄ cū noticia q̄ pōt haberi s̄m apparentia naturalia possit in modico tēpore multum admirari q̄ aliqui student in aristotele et cōmētatore et vsq̄ ad etatē decrepitā. et p̄pter eorum sermones logicos deses rat. res morales et causas boni cōmunito intantū q̄ nunc exurre git amicus veritatis s̄z q̄ ipsemet et fecit sonare tubā suazvt dor miētes in somno excitaret. Eōstristati sunt valde et quasi arma ti ad capitale bellū contra eum irruerūt. istum articulū repu to falsum et p̄sumptuosus.  
**¶** Item q̄ res absolute p̄manētes de q̄bus dicit̄ cōmuniter q̄ generant et corrūpuntur sunt eterne si ne sint substātie siue accidētia. reuoco et assero tanq̄ falsum be reticū et erroneū.  
**¶** Item q̄ in rebus naturalib⁹ non est nisi mo tus localis disgregationis et p̄gregationis. ita q̄ quando ad ta lem motum sequitur p̄gregatio corporum atbomaliū natura lūm colligunt adinuicem et fortiant naturā vni⁹ suppositi di citur generatio. q̄n segregatur d̄ corruptio. Et quādo per mo tum localem atbomalia cum aliquo supposito que sunt talia q̄ nec a ductus corū vī facere ad motū suppositi. vel ad id⁹ qd̄ d̄ operatio naturalis eius tūc d̄ alteratio. Istū articulū asse ro hereticū et reputo falsū.  
**¶** Item q̄ lumē nihil aliud est q̄ q̄ dā corpa q̄ nata sunt seq̄ motū solis vel alteri⁹ corpis luminosi. ita q̄ sit p̄ motū localem talū corporū adueniētū ad p̄sentiā cor poris luminosi. Et si dicit̄ q̄ nō sit p̄ motū localem: q̄ in instāti

fit. Rōdet q̄ immo sit in tpe sicut sonus licet nō p̄cipiam⁹ q̄ fte subito. Istū articulū reputo falsū.  
**¶** Item q̄ vniuersū est p̄fe ctissimū s̄m se et s̄m oēs suas partes et q̄ nulla pōt esse imperfe ctio nec in toto nec in partib⁹ p̄pter hoc oportet totū et partes esse eternas nec trāsire de nō esse ad esse. nec ecōuerso: q̄ ad illud seq̄ret necessario in vniuersū in partib⁹ et ip̄fectio. Istū articulū reputo falsū et erroneū.  
**¶** Item q̄ q̄cūq̄ est i vniuerso me l⁹ est ip̄m q̄ nō sp̄s. Istū articulū reputo et assero falsū et erro neum.  
**¶** Item q̄ due albedines aut q̄cūq̄ duo idiuia eiusdē sp̄ei p̄ueniūt ad sensus vel intellectū vt eadē res. sunt oino eadē nec d̄ eis negari aliq̄s grad⁹ idētitat⁹ quātūcūq̄ sint in diuersis sitibus vel suppositis. Istū articulū reputo falsū et erro neum.  
**¶** Item q̄ p̄mario bonoz et punitio maloz p̄ hoc fit quādo corpora atbomalia segregant remanent qd̄as sp̄is q̄ dicitur vni⁹ intellect⁹ et alius sensus. et isti sp̄is sicut i bono se habebāt in optima dispositione sic se habēt infinities s̄m q̄ illa iudicia infinities p̄gregabunt. et sic in hoc bono p̄miabil⁹ ma⁹ autē punitē: q̄ infinities quando iterabil⁹ p̄gregatio suozū atboma liū habebit semp suam malā dispositionē vel pōt alter ponī q̄ illi duo sp̄is bonoz q̄n dicunt corrūpi supposita eoz sunt alte ri supposito p̄stituto et atbomis p̄fectiora. Et q̄ tale suppositus sit minoris p̄fectiōis. idcirco intelligibilia magis q̄ prius remeant ad eos. Istū articulū assero falsum et erroneū.  
**¶** Item q̄ omne corruptibile includit in se repugnātiā et p̄dictionē. reuoco falsum erroneū et hereticū.  
**¶** Item q̄ isti p̄fectiōis. Res p̄ manētis nature sunt eterne magis est assentiēdi q̄ opposite. Et si aliq̄ dicat eā negare fidē. Et hoc nō ostēdit vī nō ostēdūt q̄ hoc nō possunt dicere nisi mētiēdo. Istū articulū reputo fal sum.  
**¶** Item q̄ act⁹ anime nostre sunt eterni. sed q̄ aliq̄n intelli gimus aliq̄n non hoc p̄ tanto est: q̄ p̄ motū sp̄iale reddid̄ aliā qua ratio intelligibilis. cum coniūgunt aliq̄a circa sensum sicut cur dicit in rebus p̄manētib⁹ mutabilib⁹: nihil est nouum de nouo inesse positū cum aliq̄ res est aliq̄ p̄sens alicui⁹ motus localem cui primo non erat p̄sens. Istū articulū assero falsum et reputo hereticū.  
**¶** Item q̄ supposita reddūt eadem numero p̄ reditū corpoz celestū ad eundē strū. Istū articulū assero fal sus et reputo erroneū.  
**¶** Item q̄ eadē intellectio que nunc est in p̄sens. mihi erit postea p̄sens alteri supposito. Istū articulū re puto falsū.  
**¶** Item q̄ potentie nihil recipiūt ab obiectio s̄ p̄ sente obiecto sic. et aliis cōcurrētib⁹ ad operationem potentie aliqua realitas efficiat p̄sens anime que prius non erat p̄sens et tamen erat alteri p̄sens. nec sit p̄sens: vt sic p̄ resolutionē cor por atbomaliū vt dicit. sed solum p̄ quendā motum sp̄ialem iuxta gram. Istū articulū reuoco et assero falsum in se et ordine ad p̄cedentē herem sapientē.  
**¶** Item sicut vltia tendūt ad cē trum et ad terrā p̄pter vniūgenitātē q̄ sunt similia. ignis autē ad ignem et corpora alia nobilia ad sibi similia. ita videt̄ q̄ ad animas nobiles veniūt exēplaria nobilia. q̄ ad viles vilia. et que sunt de terra terrea loquunt. vñ talis aduēt⁹ exēplaris nobi liū vel vltiū vī attestari p̄fectionē vel imp̄fectionē animarū. q̄ talia exēplariavt sic nō veniūt nisi p̄pter vniūgenitātē. Istū ar ticulū reprobo et reputo falsum.  
**¶** Item q̄ si nō ponēt generatio nem nō ponent subiectū sed solū ordinē ip̄s⁹ cause post nō esse. puta hoc ens est et prius non fuit. vel si aliq̄d motū intelligeret hoc esset respect⁹ fundat⁹ in ente nec sub alio intellectu cōcede ret cōclusionē oppositā p̄bō: n̄ ex nōbilo nihil fit. Istū articulū reputo falsū.  
**¶** Item q̄ desiderū naturale nō est frustra. idē q̄ qd̄ desideram⁹ aliq̄n adipsēmur. vñ q̄cūq̄ appetit ire ad n̄as d̄nam aliq̄n ibit. Istū articulū reputo falsū erroneū et hereticū eū.  
**¶** Item an. xxx. q̄ fecit istū tractatū fecit p̄clamari q̄ legere et libū politicū Arist. sub hac forma q̄ q̄cūq̄ voluerit audire libū politicū Arist. vna cū q̄busdā q̄ntib⁹ in q̄b⁹ disputat de lu sto et iusto. p̄ q̄s poterit nouas leges p̄dere p̄ditas si q̄ sint cor rigēde corrigere. veniat ad talē locū et iueniet m̄g⁹ Nycō. de v tricuria q̄ docebit oia ista in dicta lectura. In q̄dā q̄one deter miaffe vī q̄ i allq̄ casu furtū sit licitū et exēplificat i casu q̄ seq̄ p̄onat q̄ aliq̄s iuuenis bñ nat⁹ iueniat aliq̄n q̄ i breui valeat eū instruere i oī scia speculatiua. q̄ pōt haberi de reb⁹ creat⁹. et nō velit facē nisi ille iuuenis det cētū libras q̄s ille iuuenis nō pōt bñ nisi p̄ furtū dixi q̄ i b⁹ casu furtū erit licitū illi iuuent qd̄ p̄bat sic. qd̄ est amabile deo illō ē faciēdū: s̄ q̄ ille iuuenis acq̄ rat scīas p̄fectā est amabile deo et nō pōt p̄ aliū modū fieri vt d̄ ctum est







luntatis continet aliquid ad extra producibile. hoc est falsum  
 quia velle dei est causa et causa in probatione autem correlarij scripsi  
 quod si potest velle angelus. velle dicitur quod est imensa est actua  
 lis velle quod non reputo impossibile. et tunc per butumodi velle  
 nem. Predictum correlarij nunquam putabam possibile nec credo  
 dixisse esse possibile et erroneum. quia alias fuit reprobata ac etiam  
 am quod ex eo sequitur in quantum ex hoc sequitur est possibile. In  
 tertio correlario tertie suppositionis dixi quod per se esse perfectivo  
 luntas de non potest immediate nolle in alio quod per se non est  
 immediate odibile a perfectivitate. Ista male sonat et discor  
 dant scripture et dictis sanctorum. hoc autem intulit ex duobus corre  
 larijs. quorum unum fuit quod perfecta voluntas quod extrinsecus per  
 immediate velle. per immediate nolle et e converso. Aliud est  
 quod quid immediate ipsa potest nolle potest efficere. que applicata  
 ad per se formaliter sumpti falsa sunt et male sonant. Item  
 sextum correlarium fuit quodlibet extrinsecus perfecta libertati seu  
 voluntati eque ab ipsa est odibile sicut diligibile et e contra. hec  
 positio est erronea et repugnare videtur voluntati divine. Secunda  
 conclusio mea fuit Evidentia ad contradictoria in intellectu divino  
 formaliter immenso formaliter repugnat. Dixi in probatione  
 quod quilibet carum imensa. nunc dico quod illa conclusio cum suis cor  
 relarijs et sua phatide male sonat et tunc ad hoc quod designant in  
 deo esse plura et imensa distincta quod iam fuit dicitur et superius reproba  
 tum. quantum etiam ad hoc quod dicitur. et imense repugnat male sonat  
 quod ad hoc datur intelligitur quod repugnata sit intrinsece in deo.

Capitulum. xxxj.

Forma et modus revocationis facta parisijs per fratrem Bui  
 donem ordinis heremitarum sancti Augustini actu legitis Pa  
 rasijs sententias in sebolis dicti ordinis Anno domini millesimo tri  
 centesimo quinquagesimo quarto. xvj. die mensis maij. Et hoc  
 anno legendo et ridentio ambulavi in magnis et mirabilibus sup  
 me verbum veritatis non recte tractado. sed verbis contendendo  
 prophanis et vaniloquis quod ad impletatate prouocant et audientia  
 subuersione et quibus factus sum occasio scidali in sanctissima  
 facultate et ordine meo quod mihi displicet bono corde. idcirco  
 facta piam sancta ordinatione domini Lancelarij parisijs. ac ce  
 terorum magistrorum reuerendorum theologie facultatis. quo  
 rum correctio et ordinatione me submissi et submitto dicta mea  
 scripta volo reuocare et intentione mea ostendere bona non ob  
 stantibus dictis et scriptis in forma que sequitur. Et licet domini  
 et magistrum reuerendi istas conclusiones posuerim non est inten  
 tionis mee necesse fuit per dei gratiam eas sustinere pertinaciter

Reuocatio facta Parisijs Anno domini. D. ccc. liij.  
 Primo dixi istam conclusionem. Caritas que semel la  
 bitur vel disperdit nunquam fuit vera caritas et iam probavi con  
 tra baccalarium de Marie de monte carmel. hac reuoco tam  
 quam falsam et hereticam. et etiam que eneruat effectum sacramentorum  
 scilicet baptismi et penitentie. et etiam contra decretum ecclesie  
 in capitulo fidelis. extra de summa trinitate et fide catholica in  
 elementis. etiam tanquam scriptam interimentem quod est nullo mo  
 dum verum est. deseri non potest ut ait Gratianus. et presumptuose po  
 situm esse. quia ea dixit valde probabiliter. et tunc est contra conclusionem  
 doctorum opinionem scilicet magistrum sententiarum gratiani et plu  
 rium aliorum. Si vero auctoritates Augustini vel aliorum vi  
 deantur ad oppositum. intelligende sunt de caritate finali que  
 manet in patria de qua loquitur apostolus. i. ad Cor. xij. Caritas  
 nunquam expedit. Vel intelligenda est de caritate secundum efficaciam  
 ut magistermet videtur glossare. Secundo ex hoc intulit quod presci  
 tus existens in caritate non potest mereri vel elicere actum me  
 ritorium vite iuxta scalam vite sue. reputo falsum et contumeliosum  
 Tertio dixi contra baccalarium predicatorem conferendo cum  
 ipso quod de meretur vitam eternam de condigno. id est quod si non da  
 retur ei feret sibi iniuria. et scripsi quod deus faceret sibi iniuriam  
 et hanc probavi ista reuoco tanquam falsam hereticam et blasphemam  
 et mihi contradicentem in conclusione infra recitanda. que dicit  
 totum est a deo ita quod nihil a voluntate. Quarto dixi in dispu  
 tatione ridentio de quolibet quod si nullum est liberum arbitri  
 um ad huc esset per se. quod scripsi in hac forma. pono unum proba  
 bile. scilicet si nullum est intentum vel volitum ad huc esset per se  
 tantum malum vel meritum. phatio fuit. quia imaginato quod nullum est ar  
 bitrium ad huc est in deo et coactu malum. hac reuoco tanquam fal  
 sam manifeste erroneam et hereticam scandalosam et blasphemam.

Quinto dixi quod bonum meritum est a deo ita quod nihil est a vo  
 luntate quam in hac forma scripsi tanti meriti est ex quanto de  
 neplaciti intenti et voliti non ex quanto. hanc reuoco tanquam fal  
 sam scandalosam et infide suspectam et mihi contradicentem in  
 tertio propositione superius reuocata. Sexto dixi quod deus potest  
 aliquem necessitare proueniendo voluntate ad bonum actum  
 quem erroris scripsi in hac forma. deus. quoniam prouenit ita volun  
 tatem puri viatoris quod non potest in non actum meritorium. pro  
 baui sic aliter sequeretur quod deus posset mutare diuinum propo  
 situm. Secundo quod homo posset facere hominem mendacem. alia sen  
 tentia probabilis est ista quod deus posset necessitare aliquem ad  
 bonum actum proueniendo hanc sustineri potest. Probationem tunc  
 adduxi ad hanc scandalosam et infide suspectam. Septimo  
 dixi quod est dare plures unitates que non faciunt numerum. quod  
 reuoco tanquam falsum scandalosum. et infide suspectum quantum ad  
 trinitatem in diuinis. Octauo dixi et scripsi quod nulla creatu  
 ra rationalis specialiter est in se nisi quod deus est sibi esse. et hoc  
 intulit in eodem scripto. quod in omni eo quod non est deus essentialis est  
 non esse quod esse ipsum. hanc reuoco falsam. false positam et errone  
 as. Nono dixi et scripsi quod aliquid potest esse sine tpe in merito et  
 peccato. et probavi. quod possibile fuit vel est aliquid esse in instanti  
 eternitatis in merito. et consequenter in instanti temporis in pecc  
 ato et iterato in instanti eternitatis in merito. hanc reuoco  
 cum sua probatione tanquam falsam fatue positam et intelligibilem.

Reuocatio facta Anno domini. D. ccc. li.

Capitulum. xxxij.

Quia ego simon in ridentio in vespertis exponendo vel de  
 clarando terminos questionis. quod hoc nomen Iesus dicitur est  
 de deo accidentaliter et ex parte significat filium dei qui assum  
 pfit naturam humanam. Ponendo conclusiones posui pro pri  
 ma conclusione quod hec prepositio est possibilis. Iesus non est de  
 us probavi ex eo quod humanitate assumpta. per possibile deposti  
 ta. Iesus non est deus. et intulit quod hec est possibilis. Iesus per  
 non est deus. Secundo quod Iesus potest esse et non esse Iesus expositi  
 tionem et significationem huius nominis Iesus. reputo insuf  
 ficientem falsificantem conclusionem et correlarium. posito nam  
 quod hoc nomen Iesus significat illud quod significat hec ora  
 tio filius dei qui assumpsit naturam humanam hec Iesus non  
 est deus. non est possibilis. sicut nec ista. Filius dei qui assum  
 pfit naturam humanam. non est deus. Item posito eodem  
 hec. Iesus potest esse et non esse deus est falsa. sicut illa. Filius dei  
 qui assumpsit naturam humanam potest esse et non esse filius dei  
 qui assumpsit naturam humanam. hanc conclusionem reputo sicut  
 hereticam stante dicta positione. Item post secundam conclu  
 sionem intulit primum correlarium quod Iesus non potest esse deus. Item  
 quod Iesus non potest desinere esse deus correlaria non fuerunt pone  
 da sine distinctionibus itaque expono ea et dico quod si terminus  
 subiectus. Iesus stat pro simpliciter persona que dicitur Iesus. cor  
 relaria sunt catholice tenenda. Si vero idem terminus Iesus  
 pro vno christo et persona verbi et humanitate constituto. vices pro im  
 plicito quod significat et pro quo stat in dicto pre conclusionis et  
 in dicto primi correlarij ex relatione prima illati ipsa correla  
 ria non sunt catholica. sed falsa nec etiam stant cum conclusio  
 ne prima. nec cum correlario primo ex conclusione prima illata.  
 Item posui conclusionem secundam quod nulla res que est deus potest  
 non esse deus. et intulit correlarium tertium quod nulla res que est aut po  
 test esse. que modo non sit deus et aliquid posset esse deus. Correl  
 arium quoque quartum quod nulla res est aut esse potest que possit in  
 cipere esse deus. conclusionem sic vniuersaliter intellectam quod ter  
 minus subiectus distribuatur pro re que per communicationem  
 idiomatum est vel potest esse deus. reuoco tanquam falsam et hereti  
 cam correlaria etiam tali vniuersalitate intellecta. reputo sicut  
 falsa erronea et heretica. Item posui conclusionem tertiam quod  
 deus potest aliquo modo se habere qualiter se non habet ac etiam esse  
 aliquo modo. qualis non est. Et ad probandum hoc induxi pro  
 exemplo. quod deus pater potest esse homo non esse homo. conclusio  
 posita fuit non bene sonat in eo quod ratione relatiui reciproco  
 nat quod substantie dei de nouo possit aduenire habitudo aut quod  
 litas realis et ideo intellectus que habuit potius fuit exprimere  
 dus in his verbis aliqua creatura se potest habere aliquo modo ad  
 deum qualiter se non habet. Exemplum etiam ad conclusionem  
 non conuenit quoniam ad huc posito quod deus pater potest esse homo et

non esse bō proprie sequit̄ q̄ deus pōt esse aliquid quod non est. sicut ex decretali arguit̄ extra de hereticis. cum x̄ps. et nō sequit̄ proprie q̄ deus pater possit eē aliquid qualis nō est. aut aliquid se habere qualiter se non bō. Ex cōclusionē tertia intuli correlariū q̄ fuis̄ Iesus fuerit ab eterno semp̄ patri coequalis. tñ aliqñ fuit deus quando nō fuit Iesus. Istud correlariū aliqñ Iesus erat deus. qñ non erat deus male sonat et erronee. **¶** Tercia ex cōclusionē quarta intuli quartū correlariū q̄ filius dei qñ incipiebat eē filius virginis nō incipiebat eē aliquid. Istud correlariū prout in dictione positū fuit. reuoco sicut erroneum et hereticum qñ filius dei qñ incipiebat eē filius virginis incipiebat esse aliquid s̄m q̄ homo. et incipiebat eē aliqd̄ quod prius nō erat. **¶** Tercia ex cōclusionē quarta intuli vltimum correlariū q̄ nūq̄ hic homo demonstrato qui est x̄ps fiebat x̄ps. et probaui ex eo q̄ nec purus homo fiebat x̄ps nec homo x̄ps fiebat x̄ps. correlariū istud prout indistincte fuit positum. reuoco sicut falsum et erroneum qñ in sensu quo homo demonstratus staret p̄ filio dei concedendum esset q̄ aliqñ hic homo fiebat x̄ps. qñ filius dei viui nunc est homo aliquando fiebat homo dicente euangeliō. Verbum caro factum est &c.

**Capitulum. xxiiij.**

**¶** Isti sunt articuli in quibus magister sententiā nō tenetur cōmuniter ab oibus. et primo primi libri.  
**¶** Primo q̄ charitas qua diligimus deum et proximum ē spiritus sanctus. dist. xvij. cap. ij. vel q̄ charitas que est amor dei et proximi non est aliquid creatum.  
**¶** Secundo q̄ nomina numeralia dicta de deo dicunt solū relatiue. dist. xvij. cap. ij. Et si diligēter. vel hec noia numeralia trinus et trinitas non dicunt positionē sed priuationē tantum.  
**¶** Tertio q̄ simile et equale similiter dicunt de deo priuatiue. dist. xxi. cap. Et hoc idem.  
**¶** Quarto q̄ deus semper potest quicquid aliquando potuit et vult quicquid voluit. et scit quicquid scit. dist. xliij. capit. Preterea queri solet.

**In secundo libro.**

**¶** Primo q̄ angeli meruerunt beatitudinē per gratiam sibi datam sed q̄ premiū precessit meritum. sed postea meruerūt per obsequia fidelibus exhibita dist. v. capit. hic queri solet. vel q̄ in angelis premiū precessit meritum respectu premiū substantialis habet subsequat.  
**¶** Secundo q̄ angeli in merito respectu essentialis premiū et in ipso premio proficiunt vsq̄ ad iudiciū distinct. xj. capit. Preterea illud.  
**¶** Tertio q̄ charitas est spiritus sanctus. scilicet illa que anime qualitates informat et sanctificat. dist. xvij. cap. Cum igitur.  
**¶** Quarto q̄ in veritate humane nature nihil transit extrinsecum. sed qd̄ ab adā descendit per propagationem auctū et multiplicatum resurget in iudicio. dist. xxx. cap. penul. Quibus rōn̄ def̄ vel q̄ nihil de cōsibis transit in veritatem humane nature. nec per generationem. nec per nutritionem.

**In tertio libro.**

**¶** Primo q̄ anima a corpore exuta sit persona. dist. ij. capit. hic apponitur a quibusdam.  
**¶** Secundo q̄ x̄ps conuenienter mortuus et non mortuus dicitur passus et non passus. dist. xxi. cap. vlti.  
**¶** Tertio q̄ christus in triduo mortuus fuit homo distinctio. ne. xxi. capit. j.

**In quarto libro.**

**¶** Primo q̄ sacramenta legalia non iustificabāt etiā si cū fide et deuotione fierent dist. j. cap. Non igitur.  
**¶** Secundo q̄ homo sine medio videbat deum ante peccatū. eadem dist. capit. Triplid.  
**¶** Tertio q̄ circumcisio non conferebat gratiam ad bene operandum nec virtutes ad augmentum sed solus ad peccata dimittenda valebat. eadem dist. capit. Duo igitur.  
**¶** Quarto q̄ paruuli ante octauum diem morientes incircumcisi peribant. et q̄ causa necessitatis poterant ante circumcidi. eadem dist. capit. Si vero.  
**¶** Quinto q̄ quedam sacramenta noue legis instituta sunt in remedium tantum. vt matrimonium dist. ij. capit. j. Jam ad sacramenta.

**¶** Sexto q̄ baptisati baptismo Iobānis non ponentes spes in illo nō erant baptisandi baptismo x̄pi. dist. ij. capit. vlti. hic considerandum. vel aliter baptisatus Iobānis cum impossibile manu equipollebat baptismo x̄pi. ita q̄ baptisati baptismo Iobānis nō erant baptisandus.

**¶** Septimo q̄ deus potuit dare potentiam creature creandi et interiori abluendi. id est peccata dimittendi dist. v. capit. vlti. hic queritur que sit. Vel sic q̄ deus poterat dare poterat dare potestatem alijs baptisandi interiori et q̄ creatura potuerit suscipere et similiter q̄ deus pōt potestatem creandi creature cōmunicare et creare per creaturam tanq̄ p̄ ministrū. dist. v.

**¶** Octauo q̄ schismatici. degradati. preclis ab ecclesia. heretici ex cōmunicati non habent potestatem consecrandi corpus x̄pi dist. xij. capit. Illi vero.

**¶** Nono q̄ brutum nō sumit verum corpus x̄pi. et si videatur dist. xij. capit. Illud etiam sane.

**¶** Decimo q̄ scientia discernendi vt notat habitum scientie sit clausis dist. xij. capit. j.

**¶** Undecimo q̄ epi symoniaci degradati non possunt conferre ordines. dist. xxv. capit. de symoniacis.

**¶** Duodecimo q̄ secundus maritus alicuius mulieris incongnite carnaliter a primo sit bigamus p̄ cognitionem illius et prohibet ab ordinibus. dist. xxvij. capit. vlti.

**¶** Decimotertio q̄ cognoscens fororē vxoris sue non tenetur ei petenti debitum reddere. dist. xxvij. capit. de bis.

**¶** Decimoquarto q̄ ille q̄ vxore viuente duxit alia in aliena patria qui rediens ad conscientia vult eam dimittere et non pōt sic cogitur ab ecclesia remaneret debitū reddere q̄ sibi nō creditur. dicit magister q̄ incipit excusari p̄ obedientiam et timorem. et tenetur reddere debitum si petat. dist. xxxij. capit. vlti.

**¶** Decimoquinto q̄ peccata deleta nō patefiant alijs in iudicio. dist. xliij. cap. Hic querit̄ vtrum electis.

**¶** Determinatio Parisius facta per aliam facultatem theologicam Anno dñi. m. ccc. xvij. super quibusdam superstitiōnibus nouiter exortis.

**Prefatio.**



**Vniuersis orthodoxis**

re fidei zelatoribus Lācellarius ecclesie Parisiensis. et facultas theologica in alma vniuersitate Parisiensi. matre nostra cū in egro diuini cultus honore spē habere in dño. ac in vanitate et infanias falsas nō respicere. et antiquis latebris emergēs nouiter errorū sēda collusio recogitare cōmonuit. q̄ plerūq̄ veritas catholica apud studiosos in sacris litteris apertissima est. q̄ ceteros lateat. nimirū cum hoc p̄prium habeat ois ars manifestā esse exercitatis i ea. sic vt ex eis cōsurgat illa maxia. Quilibet in sua arte p̄ito credē dñē. Hinc ē oratiani illud qd̄ dicit. ad paulinū scribēs assumit Qd̄ medicorū est promittunt medici. tractāt fabrilis fabri. ac cedit ad hec in sacris litteris aliud spē qd̄ nec experientia et sensu cōstat vt alie artes. nec possunt ob oculis circūuolutis nube vitiorū facile deprehēdi. Eccecaui em̄ eos malicia eorū. at siquidē apostolus q̄ p̄pter auariciā multi errauerūt a fide. propterea nō irrationabiliter idolorū seruit̄ ab eodē noia. alij p̄pter ingratiudinē qui cū cognouissent deū nō sicut deum glorificauerunt. in oēm idolatrie impietates. sicut idē commemorat. corruerunt. Porro salomonē ab idola et Didonem ad magicas artes p̄traxit dira cupido. Alios postremo misera timidas tota ex crastino pendens in obseruatiōes supersticiosissimas impiasq̄ depulit. quēdam modū apud Lucanū de filio p̄d̄ mei magni. et apud bystolicos de plurimis notatus est. Ita sit vt recedēs peccator a deo declinet in vanitates et infanias falsas et ad eū q̄ pater est mēdacijs. tandem impudētē palāq̄ apostasiando se cōuertat. Sic saul a dño derelictus p̄bitonissam cui prius aduersabat p̄suluit. sic Deobozias deo israeli sp̄cto misit ad p̄sulendū deū acaron. Sic deniq̄ eos oēs qui fidei uel opere absq̄ deo uero sunt vt a deo falso iudicent̄ necesse est. **¶** Hęc igit̄ nepbariam pestiferam mortiferamq̄ insaniarū falsarum cum suis heresibus abominatiōē plus solito nostra etate cernentes inualuisse. ne forsitan christianissimū regnū qd̄ olim mōstro caruit. et deo protegente carebit inficere valeat tā bouende